ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 810 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1899 ՅՈՒՆԻՍ 14–26 — 17 ՍԵՖԵՐ 1317 — 14 ՀԱԶԻՐԱՆ 1315 — Գ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 810

"بوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى بابعالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23–25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Ֆրանսայի նոր Դահլիճին նկատմամբ մեր տպաւորութիւնն յայտնեցինք ուրբաթ եւ շաբաթ օրուան թիւերով: Ըսինք թէ Վալտէք Ռուսօ շնորհքով մարդ է, կարող մարդ է, և միակ դժուարութիւնն հոն է որ Ջախաւորներուն ու Ծայրայեղներուն իրարու հետ համամիտ չըլլալուն համար, մէջերնին գժտութիւն կրնայ ինալ, և ներքուստ պառակտուած նախարարութիւն մը արտաքին ամենափոքր հարուածով մը կ'իյնայ: Ջախաւորները մի կողմէ, Արմատականները միւս կողմէ, երկար ատեն ջանադիր եղան homogène, համասեռ, միատարր, ինքնուրոյն Դահլիճ կազմելու: Թէպէտ Ջախաւորները բաղդատմամբ աւելի երկար ատեն իշխանութիւն վայելեցին քան Արմատականները, բայց վերջին ընտրութեանց մէջ վճռական մեծամասնութիւն չունենալով, ո՛չ մի կողմ միւսէն անկախ կրցաւ ըլլալ: Ջախաւորներն իրենց դէմ կ'ունենային թէ՛ Արմատականները թէ Միապետականները: Արմատականներն ալ իրենց դէմ կ'ունենային թէ՛ Ջախաւորները, թէ Միապետականները: Այն ատեն փորձուեցաւ «Հանրապետական կեդրոնացում» [Concentration Républicaine] կոչուած ձեւը, որով Դահլիճին մէջ Հանրապետական կուսակցութեան ամէն գլխաւոր տարրները պատուիրակներ կ'ունենան: Բայց այն ատեն ալ որդը ներսէն կրծեց, եւ կերաւ յաջորդաբար կարգ մը Դահլիճներու գլուխը: Նոր Դահլիճն ալ այս վերջին տիպարին կ'պատկանի:

Հանրապետական ամէն հատուածներու գործակցութեամբ Դահլիճ մը կազմութիւնը բաւական... գիտական գործ մ'է օրուան նորընծայ Վարչապետին համար: Նուրբ հաշիւներ կան ընելու, Հանրապետական մէն մի խմբակի թուական կարեւորութեան համեմատ իրեն աթոռ տալու նոր Դահլիճին մէջ: Հանրապետական ամէնէն ստուար խմբակն Երեսփ. Ժողովոյ և Ծերակոյտի մէջ միանգամայն 200 անդամ միայն ունի, այն է՝ Խորհրդարանի կրկին ժողովներուն անդամներուն $^1/_4$ին ու $^1/_5$ին մէջ բան մը: Այն ատեն սանկ հաշիւ մը կ'նստի նորընծայ Վարչապետը՝ զանազան խմբակներուն գլխաւոր ներկայացուցիչներուն հետ.— Երկրագործական նախարարին պաշտօնը, իբրեւ նուազ կարեւոր պաշտօն բոլոր Դահլիճին մէջ, կ'հաշուուի 100 բունդօ կամ կէտ, [ճիշտ ինչպէս մեր Թուրքիոյ առագաստանաւի նաւաստիներուն ամսականը.] իսկ ներքին գործոց նախարարին պաշտօնը, իբրեւ կարեւորագոյն պաշտօնը բովանդակ Դահլիճին մէջ, կ'հաշուուի 400 բունդօ: Նախարարական 11 պաշտօններուն համագումարն է 2,350 բունդօ: Այն ատեն՝ Թուաբանութեան մէջի Ընկերութեան կանոնին կ'դիմուի, կամ Երից կանոնին մէկ մասնաւոր տարազին: Հանրապետական կեդրոնը [Ջախաւորներուն խմբակը] իր երեսփոխան եւ ծերակուտական անդամներուն թուական ոյժին համեմատ 770 բունդոյի իրաւունք կ'ունենայ, որով կ'ստանայ ներքին գործոց նախարարութիւնը [400 բունդօ], գաղթային նախարարութիւնը [220 բունդօ,] և կրթական ու կրօնից նախարարութիւնը [150 բունդօ]: Ջախաւոր Արմատականներն եւ Ծայրայեղ Արմատականներն ալ նախարարական միւս պաշտօնները կրնան առնել, ամբողջութիւնն 2,350 բունդոյին հաւասարելու պայմանով: Ըստ այսմ, հայրենասիրական կամ ընդհանրական նըկատումները մէկդի ընելով, Նախարարական պաշտօնները կ'սակարկուին: Լինել կ'ուզուի, պակաս կ'տրուի, եւ ինչպէս մեր արեւելեան սակարկութիւններուն մէջ, եթէ տարբերութիւնը մեծ չէ, էւէլ-պակաս համաձայնութիւն մը կ'գոյանայ. չէ նէ՝ խմբակները նոր սակարկութեան կ'նստին ուրիշ վարչապետացու մը հետ: Ճիշտ ասոր համար է որ 12 օրուան մէջ քանի քանի մարդիկ վարչապետացու եղան, մինչ Ֆրանսա միեւնոյն ատեն մէկ վարչապետ միայն պէտք ունէր:

Ասանկ բան մը վերջին անգամուն Անգլիոյ մէջ պատահեցաւ, երբ Չէմպրլէն զատուելով եղաւ Կլատսթոնի կուսակցութենէն, և Լ. Սոլզպըրիի դահլիճին անդամակցելու համար, պայմաններ դրաւ, եւ պահպանողական Վարչապետը, Ազատականներու կարեւոր հատուածի մը աջակցութիւնը ձեռք բերելու համար, Չէմպրլէնի գըրեթէ ամէն պայմաններն ընդունեց, բովանդակ «Չէմպրլէնեան ցեղին» տալով նախարարական և վարչական պաշտօններ: Բայց վերջապէս, պաշտօններու համար սակարկութենէն առաջ, հետեւելի ներքին և արտաքին քաղաքականութեան համար հիմնական համաձայնութիւն մը գոյացած էր մէջերնին, և անոր համեմատ ահա քանի տարիէ ի վեր ներդաշնակ համաձայնութեամբ մը կ'ընթանան Պահպանողական և միութենական Ազատականք: Ֆրանսայի մէջ այսօր կ'սակարկեն պաշտօններու համար, կ'համաձայնին, ու կ'սկսին շահագործել իրենց նորստաց պաշտօններն՝ յօգուտ երկրին կամ իրենց կուսակցական հատուածին, բայց մէկ—երկու ամիս ետքն ա՛լ չեն համաձայնիր, կամ ո՛ և է մասնաւոր պատահարի մը առթիւ կը գժտին, և մէն մի հատուած իր եկած տեղը կ'դառնայ կ'երթայ:

Վալտէք — Ռուսոյի համար մեծ դժուարութիւնը պիտի ըլլայ Օրէնքը. Արդարութիւնն ու կարգապահութիւնն յարգելու վարժեցնել ժամանակին քիչ մը սանձարձակ բարքերը, Ֆրանսայի մէջ: Երկրին էն բարձր դատական իշխանութիւնն, յորմէ աշխարհ ապարած կ'ակնածի, ծաղր ու ծանակ կ'ըլլայ Հակադրէյֆիւսեանց կողմէ, եւ Երեսփ. Ժողովոյ անգամ մը, այսինքն՝ օրէնսդիր մը, չի քաշուիր «Սրիկաներու երեքութիւն մը» [Un trio de coquins] յորջորջել զՄ. Մ. Լէօվ, Պառ և Մանօ, [Վճռաբեկ Ատենի Եղեռնադատ ճիւղին նախագահը, տեղեկաբեր դատաւորն և ընդհանուր դատախազը]: Ալ ո՛սկէ հասկցէք միւսները: Բայց միւս կողմն աւելի շնորհքով չէ: Գունդ մը զօրք կ'անցնէր անցեալ օր, իր գաւառային բանակետղը դառնալով, երբ ճամբուն երկու կողմը շարուած քաղաքացիներու և գիւղացիներու բազմութիւնն «Անկցի՛ն Թուղթ խարդախողները» [A bas les faussaires!] պոռացին, որով բոլոր սպաներն ու զինուորներն հաւասարացուցին ...ծխելով, խարդախ, խայտառակ մարդոց: Այս եղա՞ւ: Մէկ կողմը կ'հայհոյէ Տրէյֆիւսին՝ Հրեայ ըլլալն երեսին զարնելով: Միւս կողմը կ'հայհոյէ Բանակին՝ պատերազմական պաշտօնատան մէջի Թաքուն գայթակղութիւններուն պատճառաւ, և ֆրանսացի սպաներուն — [հաւանօրէն գերման սպայից օրինակին հետեւելով] — քիչ մը գոռոզ, ինքնահաւան ընթացք մը բռնելուն, կամ իրենք զիրենք օրէնքէ վեր դասելնուն պատճառաւ: Վճռաբեկ Ատեանն՝ իբրեւ չէզոքվայր մը՝ զՌէնն կ'որոշէ տեղի նոր դատավարութեան Տրէյֆիւսի, բայց այն գնդապետն որ պիտի անդամակցէր՝ եթէ ոչ նախագահէր՝ Ռէննի Զինուորական Ատենին, տը Սաքսէ գնդապետը, Տրէյֆիւսի խնդրին մէջ իր գոյնն ա՛յնքան որոշ կ'ցուցնէ կանխաւ որ իրեն համամիտ չեղող Մ. տը Բրէսանսէի [Թանի խմբագրին] դէմ հայհոյական բան մը կ'գրէ, եւ իր այս գրածն իր գնդին առջեւ բարձրաձայն կ'կարդացնէ, միեւնոյն ատեն Մ. Բրէսանսէն հնչեցնել տալով, իբր թէ հայրենասիրական մեծ գործ մը կատարած ըլլար, եւ զօրանոցին դրան եւ պատերուն վրայ փակցնել կուտայ իր հայհոյական հրաշակերտը, իբր թէ Մեծին Նաբոլէոնի մէկ Ordre du jour ըլլար, իւրաքանչիւր յաղթութենէն առաջ եւ ետքն արձակած այն կրակոտ, այն ներշնչող Օրյաստրութիւններէն մէկը, զորս Թուրքիոյ Հայոց Նախորդ սերունդը ճանչած է վարդան փաշայի թարգմանութիւններէն: Ի՛նչ հեռաւորութիւն, հէ՞, Տը Սաքսէ գնդապետ!: Պատմեցինք արդէն թէ այս դէպք ո՛րքան գայթակղութիւն պատճառած է ի Ռէնն և նոյն իսկ ի Բարիզ: Բայց այս տեսակ բարձրաստիճան զինուորականներ ո՞ր աստիճան արդարութեան եւ անկողմնակալութեան զգացում կրնան ունենալ: Սաքսէի պէս գնդապետներ դժբախտաբար շատ կան երկրին մէջ: Ի հակառակէն, հրէական դրամին ոյժով ֆրանսական բանակը նախատողներ ալ անպակաս են հոն: Ուժով Վարչապետ մը պէտք է որ երկու կողմի խենթերն ալ ի կարգ հրաւիրէ: Ապա թէ ոչ՝ օրին մէկը պիտի ձանձրանայ Ֆրանսա, եւ երբ ճարպիկ և անխիղճ մէկը դէմ ելնէ, որ զինք ապահովցնէ՝ կարգ ու կանոնը վերահաստատելու, անոր գիրկը պիտի նետուի նորէն: Այս վտանգը գրեթէ որոշ տեսնելուն համար է որ Հանրապետութեան անկեղծ բարեկամները շատ հոգ կ'ընեն ճիշտ այս պահուս:

ՄԵՐ ՊԶՏԻԿՆԵՐԸ

Կեանքի մէջ դժբախտութիւնը փրկարար է յաճախ, անոր համար որ կ'սովրեցնէ ճանչնալ և չափել մեր բարոյական ուժերը: Դժբախտութիւնը բարոյական և նիւթական յառաջդիմութեան խթանն է երբեմն:

Հասարակութեան մը նկարագիրը կ'ցոլանայ աւելի իր թշուառութեան մէջ: Տառապանքը տեսակ մը հոլոց է, որուն զտուածքն է ջինջ բարոյականը: Ի՞նչ կ'ըսէ ներհուն ընկերաբանը: Առողջ է այն տարրն որ դառը կտրելով դեռ պահած է թարմ կորով մը ու իր բարոյական ու իմացական ընդգրկումները. անայլայլ դիմագրումն արգելքներու և անվհատ գործունէութիւնը կ'կազմեն արժանիքի պսակը: Գոհացուցիչ է որ ի մասին բարեգործութեան ճնշման վիճակի մը բոլոր նշանները ցոյց տըւինք առեւտրական ու տնտեսական տագնապներու մէջ: Տմայն ճիժերուն պարգեւելու էր նորէն վարդ այտեր: Կեանքին բացուած մանրիկ աչքերուն կայծը պէտք չէր մարել: Ո՞չ ապաքէն մեր սրտին անուշիկ բեկորներն էին փոքրիկ տղաք: Անոնք ադամանդին չափ փայլուն գոհարներէն թանկագին. անոնց վիշտը մերն էր, մերը՝ անոնց վիշտը. ու փութացինք պատսպարել փոքրիկները: Որբանոցները, ազգային թէ օտար, ժամանակին բացուեցան: Անոնց թիւը կ'բազմապատկի բարերարներու նպաստովը: Մեկ լըյօրէն կ'գնահատենք Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ այս մասին չխնայուած ջանքն ու օգնութիւնը: 30էն աւելի որբանոցներու ծաղիկ հասակներուն ապագան ի՞նչ պիտի ըլլայ սակայն: Ուշադիր կ'կարդանք գաւառական թղթակիցներուն գրածները, որք իրենց արեւոտ գրիչովը թարգման կը հանդիսանան պճըլիկներու փափաքներուն, մտածութիւններուն և զգացումներուն: Մանուկի մը հոգեբանութիւնը գ'նրբալանցօրէն ներկայացուցած են Հիւկօ իր վսեմ թափովը ու մեծ-հօր քաղցրիկ արտայայտութեամբ, և Ամիչիս իր պատկերալից և զգայուն ոճովը: Գաւառի գրողներն ալ տողեր կ'արտադրեն՝ իրենց բնական պարզութեան տակ այնքա՜ն յուզիչ: Պիթլիսցի լաճ մը գրած եղ իմ հոգին իր սա անկեղծ ինձովը. «Թղթի կտոր մ'ալ կ'ուզենք, հոգ չէ. բաւական է որ Ս. Պատրիարքէն գայ.» Անեղծ մանկութի՜ւն: Բայց տակաւին և ո՛չ մէկ Ազգ. Որբանոց չըջանաւարտ հանեց, որքան կ'յիշենք. ըսենք թէ եղան տղաքը, ի՞նչ պիտի ընեն, պիտի կրնա՞ն իրենց տունը տեղը չինել Տքդ. Րէյնոլտսի շըջանաւարտներուն պէս: Թէ չէ պիտի արհամարհեն հայրենի երդը, մաճը, արօրն, ու տարագրութեամբ պիտի քաղքին իրենց կայտառ կազմուածք, պիտի նախասիրեն օտար քաղաքներու սեւ ծուխը գեղի պայծառ երկինքէն: Սխալ դաստիարակութիւնը, ա՞խ, ճզմած չըլլայ իր ողջը մեր որբերու մտքին մէջ: Անշուշտ խնամածուները նկատի առած են միջավայրին պայմանները. ճանչցած են ցեղային յատկութիւնները, որ է ճարպիկ ըլլալ առեւտուրի մէջ և ճարտար՝ արհեստի մէջ: Այս նպատակով արհեստագիտութեան ճիւղեր հաստատուած են, որք չենք կարծեր թէ անուանական բաներ մ'ըլլան լոկ արտաքին փայլով. չէ՞ մի որ նոր սերունդը պիտի տուժէ...: Տքդ. Րէյնոլտսի օրինակը շատ պերճախօս է, դարավերջի արժանավայել գործ. տեսնենք արդիւնքն ինչե՞ր վերապահած է: Ի՞նչ ալ ըլլայ, պէտք ունինք գործնական սերունդի մը. հետեւաբար համոզուելու են որբերը թէ մեկ չենք փափաքիր որ իրենք ըլլա՛ն մէկ մէկ բանաստեղծ կամ գիտուն [illegible]: Իրաւ տարիքի բերումով պիտի ունենան ներշնչումներ, սակայն այս ներշնչումներ աւելի իրենց զգացումները պիտի ազնուացնեն ու պիտի կրթեն ճաշակնին. բարի քաղաքացին ու գեղացին շա՛տ նախադաս են հիւանդկոտ ու վերացական ուսեալներէն. ասոնցմէ օգուտ պիտի չքաղէ ընկերութիւնը, անոնք պիտի ըլլան իր աղը. արհեստաւոր տաղանդներ յարգել պիտի գիտնանք ամէն կերպով, և թերեւս մօտ ապագային բազմացած տեսնենք այն օրհնեալ դասակարգը, որ անհետելու վրայ է մեր մէջ: Ինչո՞ւ աւանդական ճիրք մը թաղենք այսպէս. Հրեաներն ու Յոյները կ'մրցին մեզի հետ, ու կ'ջանան մեր համբաւը չքթել. բայց հայ վաճառականը միշտ բարձր պիտի մընայ իր անկեղծութեամբն ու առեւտրական պարկեշտութիւնով. պիտի փայլի հայ արհեստագէտը, մանաւանդ երբ տեղեակ ըլլայ տարրական տնտեսագիտութեան, ու գիտնայ թէ ընկերութեան այլազան բարեփոխումներու համար դիզելու է հարստութիւն մը, որ յաճախ աշխատութեան ու անխարդախ դրամագլուխի պտուղ ըլլայ: Հիրաւի ժողովուրդ մը բարոյապէս բարձրացած՝ իր պաշտած դիրքը կ'ունենայ քաղաքակրթութեան մէջ: Հիմա հասկցուեցաւ թէ ի՛նչ կ'բաղձանք որ ըլլան որբերը. պատուաւոր քաղաքացի կամ գեղացի, գործնական, առողջ, ո՛չ թէ մաշած, յարատեւ աշխատող ու դրամ չունեցող, շուկային մէջ ու տունն իրենց բարոյականով նշանաւոր:

Այս ամէնն ինչո՞վ կ'ըլլայ,— մտքի և սրտի չափաւոր զարգացումով մը, ու ամէն բանէ առաջ դրական ծանօթութիւններու ոյժ տալով:

ՏԻՐԱՅՐ ՎԱՐԴ.

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ, ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԵՆՔ

Բ.[*]

Մէջ բերենք ուրիշ տեսութիւն մը: Կէս-քաղաքակրթուած կամ կէս զարգացած ազգերուն վիճակն, երբ ինքզինքին գիտակցութեանն սկզբնական վիճակ՝ աւելի անտանելի ու դժուարին է քան վայրենիներունը, որոնք իրենց վիճակին կամ թշուառութեան գիտակցութիւնը չունին: Այսպէս ալ քիչ շատ ընթերցումի ճաշակն առնող մարդու մը համար դժուարին է զըրկուիլ իր ունեցած քիչէն ալ, կամ չը շարունակելը, չկարդալ աւելի և աւելի, քան բնաւ ձեռքը գիրք չառնող տգէտ գեղջուկի մը, մինչ ինքզինքը կարդալ գրելու տուողը, ուզէ չուզէ, կ'փափաքի մխրճիլ սովրելու և սովրեցնելու գործին մէջ. (մեք այս դասին կ'պատկանինք): Հետեւաբար գրողին միակ ու զուտ նպատակը պէտք չէ ըլլայ գրելը, այլ իր գրածին օգտակարութիւնը. գրելը սովրեցնել է, առաջնորդել է. և ինչ որ կ'պարտին ընթերցողներն ընել, այն ալ է ո՛չ միայն հասկնալ, այլ և օգտուիլ գրածէն:

Այսքան մանուածապատոյս շրջանէ մը ետքը դառնանք բո՛ւն մեր նիւթին: Եւրոպական ամէնէն աւելի զարգացած ազգերուն մէջ այսօր գրելու արուեստը կամ նպատակն իր ուժը կորուսած է աստիճան մը: Վէպերը կամ փիլիսոփայութիւնները կ'առաջնորդէին ժողովուրդներու, և նոյն իսկ անոնց ճակատագիրը կ'փոխէին առկից մինչև մէկ դար կամ նոյնիսկ 40 տարի առաջ. այսօր այնքան ազդեցութիւն չունին անոնք, գրեթէ ժամանցի համար գրուած կամ կարդացուած բաներ են. հիմա ամէն մարդ, վա՜յ մեզի՜, շա՛տ, պէտք եղածէն աւելի՛ բան գիտէ, կարևորը՝ սովրածը ապրիլն է: Ժողովուրդը վարող բանը հիմա քիչ մը լրագրութիւնն է ու մեծ մասամբ ալ հրապարակախօսութիւնները: [Աւելի ուղիղը եթէ ուզէք՝ ԴՐԱՄՆ է]: Արդ՝ իբրեւ այս վիճակը միտքս կը ձգէ տպագրութեան գիւտէն դարեր առաջ մարդկային ազգի մտաւորական զարգացման եղանակը,—Յունաստանի և Հռոմի ճառերն եւ ատենախօսութիւնները. ուրեմն ե՞տ կ'երթանք թէ առաջ:

Մեկզի թողունք այս հեռաւորութիւնները հիմա, և վայրկեան մը ամփոփուինք մեր մէջ, մեր մասնաւոր պէտքը դիտելու: Ես անձամբ գիտեմ որ մեր թերթերը, հանդէսները, գիրքերը լաւ [illegible] տպաւորութիւն կը թողուն գաւառի սակաւաթիւ ընթերցողներուն վրայ. այսինքն մեր ազգը տակաւին հասած չըլլալով բաղձրալի կրթութեան և զարգացման, գիրքերն ու թերթերն իրենց դերին մէջն են, ինչպէս մէկ երկու հարիւր տարի առաջ եւրոպական ազգերուն մէջ. ուստի նոյն իսկ պիտի ըսեմ թէ գիրքերը (ընդհանուր անունով Մամուլը) փոփոխութիւն իսկ կ'մտցնեն անոնց— գաւառացիներուն— եթէ ոչ հայրենի, գոնէ անհատական նկարագրին ու կեանքին մէջ. ուրեմն՝ ո՛րքան զգուշութիւն պէտք է մեր մամուլին. գրողները ո՛րքան հմուտ, օժտուած ու վարք ու բարքի տէր մարդիկ ըլլալու են. յետոյ, ո՛րքան ջանադիր պէտք է ըլլանք ընդլայնելու ընթերցողներու ծաւալը, ու ո՛րքան պահանջկոտ՝ որ դրապէս օգտուին ընթերցողները: Արդարեւ, երանի՛ անոր որ թերթ կամ գիրք ձեռք բերելու դիւրութիւն ունի. բայց ա՛լ աւելի երանի անոր որ դիւրութիւններ ունի հասկնալու և օգտուելու անոնցմէ:

Դարձնել իմ անձնական փորձառութեամբս գիտեմ որ, դպրոցական ուսումնատենչ պատանիները՝ երբ այս տողերը կարդան, խորունկ «ա՜խ» մը պիտի քաշեն: Ասոր ամենեւին պէտք չունին. ինչպէս, Սէրվանթէս, Տոն Քիշօթի հեղինակը, կ'ըսէ թէ, «փողոցներէն գտած, ժողված թղթի կտորուանքներս կարդալով — 4 դար առաջ...—աւելի բան սորվեցայ դպրոցներէն, դատարանէ, քան այլուր, դպրոցի, աշխատանոցի» եւն. ի մէջ: Նոյնը կամ նոյնօրինակ բաներ կրնան ընել մեծերններն ալ, առանց մեծ ծախքերու ենթարկելու իրենց արդէն նիհար քսակը: (Ասիկա, անշուշտ, խմբագիրներու կամ հեղինակներու գործին չի գար, բայց կ'սխալին այս վերջինները եթէ երեսնին կախեն. թող խորհին որ, երբ ընթերցասիրութիւնը ծաւալի մեր մէջ, կամ աղոր ոգին զարգանայ, շատ աւելի պիտի շահին անշուշտ այն ատեն]: Ցաւալի է սակայն տեսնել որ մեր դպրոցականներէն շատերը, մինչեւ որ ամէն դպրոցական պիտոյք ամբողջապէս չունենան, չեն հաւատար որ կրնան ուսանիլ փոխ առնուած գիրքերէ, կամ ուսուցչին խօսածը նօթէ ընելով, եւ եթէ ամբողջ պէտքերնին հոգացուած է, այն ատենն ալ դասատուներուն չեն հանիր, դպրոցին ուղղութիւնը քննադատելու կ'ելնեն, ու նոյնիսկ դպրոցին դիրքը. ես նշմարած եմ որ այդպիսիներն ընդհանրապէս են ծոյլերը, է՛ն զբօսասէր ու ժամասպան տղաքներն եղած են դասարանին մէջ: Հոս երեւան կուգայ նաեւ թէ այդ կարգի դպրոցականներ յոյսերնին միայն ուրիշին, դասատուի՛ն վրայ դրած են եւ ոչ թէ իրենց ուժին, աշխատութեան և սովրելու եղանակներ ստեղծելուն վրայ: Արգահատելի են այդպիսիները:

Մինչ այս տողերս գրելով զբաղած էի, ձեռքս կ'հասնի Բիւզանդիոնի ճիշտ ա՛յն թիւն որուն խմբագրականն էր «Լա Ֆիժեր» հետ»: Սիրով յանձն պիտի առնէի, նոյն իսկ այդ Խորհրդարանականին, Սըր Ճ. Լապպըքի (*), գործերէն թարգմանութիւններ տալ այս էջերու մէջ, և ինչ որ այս յօդուածով կ'փափագիմ անձամբ իրագործուած տեսնել. բայց առ այժմ ցաւալի՛ անկարելիութիւն միայն կը գտնեմ առջեւս:

Մետրոն [Անգլիա]. ՍՄԲԱՏ

(*).—Շար. Տե՛ս թիւէն և վերջ:

ՔՐՈՆԻԿ ԵԴԵՍԻՈՅ

ՈՒՐՖԱ, 1 Յունիս 1899

Տեղացի հայ բարեպաշտ տուն մը, որ նուիրելու փափաքին չափ՝ համեստօրէն իր անունը ծածկելու ալ փափաքող եղած է միշտ, երկրագործական տագնապին երեսէն առեւտրական և նիւթական վնասներուն հակառակ՝ իր վաղեմի սովորութեան համեմատ քանի մ'ամիս առաջ առանձինն Առաջ. Տեղապահ հօր դիմելով, փափաք յայտնած էր Եկեղեցիի արտաքին դրան մօտ գտնուող խարխուլ վաճառատուն և... գ'երքը շահաբեր խանութներ շինել, Ազգ. հաստատութեան մը անունով: Անկէ ի վեր այս փափաք բոլորովին իրագործուած է, գրեթէ 10,000 ղրշ. ծախքով շինուած են 5 հոյակապ խանութներ, և Մուհարրէմ ամսէն ի վեր վարձու տրուած: Այս բարեգործ տան սոյն նուիրատուութիւն՝ որ վերջերս ակամայ դիպուածով մը միայն յայտնուած է մեզ, կ'ծանուցանենք հիմա՝ երբ գործը «խոստումի» կամ «ըլլալիքի» վրայ չէ այլեւս, այլ եղած լմնցած: Նոյն բարեպաշտ տունն՝ Գորդեան հանգոյց[!] մը լուծելու նպատակաւ ալ՝ [զոր մանրամասնելու հարկ չկայ] անցեալ շաբթու Մխիթարեան Տ. Խորէն Սրբազանի առաջնորդութեան վրայ 1,000 ղրշ. եւ Ս. Եկեղեցիի սնտուկին նուիրեց: Ասկէ զատ 500 ղրշ. նպաստով մ'ալ մասնակցեցաւ այս անգամ յանուն աղքատաց բացուած հանգանակութեան, զոր պիտի յիշենք ի ստորեւ:

*** Ականերեւ ճշմարտութիւններէն է կարծենք՝ թէ Ուրֆայի թեմական գործերն՝ ժամանակին անընդհատ պարագաներու բերմամբ ամէնէն բազմահոգ վիճակներու մէն ըրած են Ուրֆայի Առաջն. Թեմը: Իրական անխուսափելի հոգերը կեցած ժամանակ՝ ի՛նչ անտանելի բան՝ լսել փցուն վէճերու չընկողներն ալ: Երկար տարիներ այդ հոգերու ճաշակն առած ըլլալով Տ. Խորէն սրբազան, անշուշտ ամէնէն աւելի քաջ գիտէ անոնց դառնութիւնը: Ն. Գերապատուութիւն՝ մօտէն գիտելով՝ ամէնէն աւելի կ'հասկնայ որ Տեղապահ և ժողովներ իրենց իւղին—հոգերուն — մէջ հազիւ կրնան տապկուիլ: Իր այս հեռատեսութեան ապացոյցն և ժողովրդեան ճշմարիտ օգտին վրայ ունեցած հայրական պարտաւորութիւնն հաստատելով անշուշտ, Տ. Խորէն սրբազան Մայիս 21ին Առաջնորդարան եկաւ, և իր ներկայութեամբ նպաստեց խաղաղասիրական ջանքերու: Ն. Գերապատուութիւնն Համբարձման տօնի օրը քաղաքի աղօթատեղին ալ եկաւ, ու հայրական քարոզ մը խօսեցաւ ժողովրդեան, և Առաջն. Տեղապահ հօր հրաւէրին վըրայ նոյն օր գումարուած Գաւառական Ընդհ. Ժողովոյ նստին ալ ներկայ գտնուեցաւ: Նոյն նստին փակումէն յետոյ՝ Տ. Խորէն սրբազանի միջնորդութեամբ ջերմագին յորդոր մը կարդացուեցաւ ներկայից, և ասոր վրայ նոյն պահուն հանգանակութիւն մը բացուելով, ի նպաստ կարօտելոց 2,500 ղրշ.ի մօտ գումար մը գոյացաւ:

*** Որովհետև տեղւոյս ազգային հին եկեղեցին նախասրահին մէջ բացօթեայ կ'աղօթեն, ու կարելի չէ ամէն իրիկուն և առաւօտ բոլոր եկեղեցական գոյքերն ու փառածքը տեղափոխել, անցեալ շաբթուն գիշերուան մթութենէն օգտուելով, գողութեան նպատակաւ 2—3 անձինք եկեղեցիի գաւիթը մտան: Սակայն անոնց մուտքը նշմարուած ըլլալով, մօտակայ պահականոցէն բերուած ոստիկաններու միջոցաւ անոնցմէ մին միայն ձերբակալուելով բանտարկուեցաւ, դեռ իր գէշ նպատակն ի գործ չդրած:

*** Նորերն ալ կ'ըսեն, ծերերն ալ կ'ըսեն «այս աստիճան առեւտուրի դադար ու անգործութիւն տեսնուած բան չէր». այնքան տարապայման է ներկայ առեւտրական տագնապը: Ծլատ ամիսն Ապրիլ արդէն չէզոքացուց հունձքերու մասին առաջներն արթնցած լաւ յոյսերը: «Այս ուրկէ՞ ելաւ, ուրկէ՞ եկաւ» կ'ըսէ պոռոտախօս ժողովուրդը՝ հիմակ ալ մարախին համար, որուն անունը քիչ մը կար, բայց ո՛չ այն աճարկու չափով, որով քանի մը օրէ ի վեր կ'արշաւէ այս կողմերն, ու երաշտութեան պատճառած չարիքը կ'բազմապատկէ հունձքերու աւերման գործին մէջ: Աստուած միայն գիտէ լիովին՝ թէ այս աննպաստ պարագաներու տակ ի՛նչ կ'քաշէ աղքատը՝ ձեռք բերելու համար կենսապահիկ ափ մը ալիւր:

Գ. Կ. Ո.

(*).—Լսեցի թէ Սըր. Ճ. Լապպըք, տարօրինակ զուգադիպութեամբ մը, այս քաղաքին [Մէտուէյի] ներկայացուցիչ Խորհրդարանի անդամն [Երեսփոխան] եղած է ժամանակաւ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Պատրաստութիւնք ի Քափ. —Միշտ Միթինկներ.— Բոլոր գաւառներու մէջ միթինկները կ'շարունակուին և ի նպաստ Բրիւկէրի առաջարկութեանց որոշումներ կ'քուէարկուին: Ամբողջ Թրանսվալ, իբրեւ մէկ հոգի, Բրիւկէր Նախագահին հետ է: Եօհաննէսպուրկի մէջ առեւտրական գործերը դադրած են, ամէն մարդ միթինկի կ'երթայ, առեւտուրի նայող չկայ: Բարդառնէ [Բարեյուսոյ մայրաքաղաքէն] կ'հեռագրուի թէ անգլիական իշխանութիւնք անընդհատ երկու շաբաթէ ի վեր պատերազմական պատրաստութիւններ կ'տեսնեն:

—Անգլիական կառավարութիւնն հրաւիրեց Լոնտոնի և Քափի մէջտեղ շոգենաւային երթեւեկ կատարող ընկերութիւն մը, որ իր նաւերն հարկին զինուորական իշխանութեանց տրամադրութեան ներքեւ դնէ: Ուստի ընկերութիւնն առայժմ չեղեալ պիտի համարի մասնաւորներու հետ կնքած դաշնագրերը:

— Չէմպըրլէն Նիւֆաունտլէնտի խնդիրն ալ արծարծել կ'ուզէ, կ'հեռագրուի Բարիզէ, և այս մասին ընդարձակ տեղեկագիր մը կ'պատրաստէ, կ'ըսուի, Խորհրդարանին ներկայացնելու համար, որպէսզի միանգամ ընդմիշտ վերջ տրուի Նիւֆաունտլէնտի ձկնարաններուն վիճոտ խնդրոյն:

—Ազատական և յառաջդիմական Բրիւսներ հասարակութեան կոչում կ'ընեն Չէմպըրլէնի պատերազմաշունչ ծրագրերուն դէմ բողոքելու համար: Անոնք չեն ուզեր որ Անգլ. կառավարութիւնը Թրանսվալի դէմ պատերազմ հրատարակէ երբեք:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ.—Համագումար նստին մէջ վաւերացուեցաւ Ժընէվի Դաշնադրութեան ծովային պատերազմներու համար ևս գործադրուելուն առթիւ մատուցուած

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ, ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՑԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՆԻՍՏՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՈՐՈՇՄԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԺՈՒՅԹԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏ

նութիւնն արդէն սկսած է։ Իշխանութիւնք մէկ կողմէ ճամբու շինութեան տուրքը կ'գանձեն և միւս կողմէ անձամբ աշխատող գործաւորներուն թիւը կ'որոշեն, որպէս զի յառաջիկայ ձմեռէն առաջ ճամբաներու շինութիւնք կարենան աւարտիլ։

ՆԻ-ԲԱԶԱՐԻ Լէչաք գիւղէն Նիքոլա, որ երեք ամիս առաջ իր ընտանեաց և անասուններուն հետ սերպիական հողն ապաստանած էր, չկըրնալով հոն հանգիստ ապրիլ, նորէն օսմ. գթութեան ապաւիներ, և կայսերական ներման արժանանալով, իր ընտանեաց և 39 անասուններուն հետ վերադարձեր է իր գիւղը։

ԱՐԿԱԾ. — Շէհիր Էմինի Թաղին մէջ, անհոգ մայր մը իր 2 ու կէս տարեկան տղեկը կախորրանի մէջ պառկեցնելէ վերջ, խոհանոց իջած էր կերակուր եփելու համար։ Սակայն խոհանոցին մէջ քունը կ'տանի, և մինչ մի կողմէ կերակուրը կ'այրի, միւս կողմէ հէք մանուկն ալ վերը կախուած կ'խեղդուի, որրանին կապը վզին փաթթուած ըլլալով։ Անցեալներն ալ Սիլիվրի-գաբուսի Թաղին մէջ պատահած էր այսօրինակ ցաւալի դէպք մը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Վսեմ. Ստեփան փաշա Ասլանեան Տրթ. օրը Պատրիարքարան գացեր է, եւ ի բացակայութեան Միքրան էֆ. Սէթեանի, որ կանխաւ հաւանութիւն յայտնած էր Փաշային կողմէ մատուցանելի նուիրական տեղեկագրին, պատրաստեր է իր եզրակացութիւնները՝ Պատրիարքարանի նըմաացյալին վերջնական կարգադրութեան համար։ Ս. Պատրիարք Հայրն իր մասին կատարելապէս համամիտ է Քաղաքական Ժողովոյ այս Ցանձնախմբին որոշումներուն և Ստեփան փաշայի տեղեկագիրը պիտի կարդացուի Քաղաքական Ժողովոյ առաջիկայ նըստին մէջ։ Պատրիարքարանի ծախքն այժմ տարեկան 5,000 լիրայի չափ է։ Տեղեկութեր փաշան կ'ըսէ եղեր թէ Քաղաքական Ժողովոյ մեծամասնութիւնն, իր Սրբազան Նախագահին հետ մէկտեղ, մերժած ըլլալով 10%ի զեղչը Պատրիարքարանի պաշտօնէից ամսականներուն վրայ, ո՛չ միայն սոյն ամսականք իրենց նախկին քանակութեան մէջ վերահաստատուած են, այլ եւ վանական դիմումներու և ստիպումներու համեմատ, մասնակի յաւելումներ ալ եղած են։ Բայց նախորդ տարեշրջաններուն մէջ, յիշեալ 10%ի զեղչման հանդերձ, Պատրիարքարանի պիւտճէն «բացով մը հաւասարակշռուած էր», եւ հիմա 10%ին յաւելումին հանդերձ ճշմարիտ հաւասարակշռութիւն կարելի ըլլալու համար, բացառիկ միջոցներ առաջարկուած են հասոյթի մէկ քանի գլխաւոր ճիւղերն աւելի արդիւնաւոր ընելու, — ինչպէս բացատրեցինք անցեալ չաբթուան Ազգային Քրոնիկներէն միոյն մէջ, եւ յոյս յայտնուած է թէ իրենց Թոշակներուն ամբողջութիւնն ստանալով և ոմանք՝ նաև ամսականի յաւելումներ, բոլոր պաշտօնէութիւնը խղճի մտօք պիտի գործակցի հասոյթներուն յաւելման։ Ամէն տեսակ գործով Պատրիարքարանի դիմողներէն կարելի եղածին չափ տուրք մը առնելու սկզբունքն ալ յոյժ չեշտուած և մանրամասնաբար ի կիր առնուած է այս առթիւ։ Այսպէս թէ այնպէս, որչափ կրցանք հասկնալ, Տնտեսական Խորհրդոյ կողմէ յօրինուած, Քաղաքական Ժողովոյ մէջ քննուած, Տնտեսական Խորհրդին ետ ղրկուած, վերստին Քաղաքական Ժողովին բերուած, անկէ Տիգրան էֆ. Նուսուրեանի յանձնախմբին յղուած, այն տեղէն ալ Քաղաքական Ժողովին վերադարձուած, և այս անգամ Ստեփան փաշայի մասնախմբին ուղարկուած, և ի վերջոյ նոր տեղեկագրով մը և նպաստաւոր եզրակացութիւններով Քաղաքական Ժողովին մատուցուելիք Նըմաացյալը, տեսակին մէջ էն չարչրկուած հրաշակերտ ըլլալով հանդերձ, ամէնէն ապահովիչ հաշուեթուղթը չէ՝ Պատրիարքարանի մտից եւ ելից կանոնաւորութեան և ապահովութեան համար։ Շատ մը բաներ բախտին թողուած են անոր մէջ։ Նա արտայայտութիւնն է նուիրական լաւատեսութեան մը, որուն իրագործման համար ո՛րչափ իղձեր յայտնենք, ո՛րչափ ալ բարեմաղթութիւններ ընենք, կ'արժէ, ու կ'աւելնայ ալ։ Բայց թէ հասոյթներն ալ պիտի աւելնա՞ն որ հետզհետէ աճող ծախքերուն բաւական համարուին, եւ այսպիսի առեւտրական տագնապի մը ատեն Պատրիարքարանի մէջ աւելորդ պաշտօնեաներ ալ պահելու ներողամտութեան ձեռնտու ըլլան, — այս բոլորովին տարբեր խնդիր մ'է, որուն խորը մտնել չենք ուզեր, քանի որ մարդու հոգին արգելք չենք կրնար ըլլալ, եւ մեզ անկ չէ բնաւ «գէշ մարդ ըլլալ» Պատրիարքարանի մեծ թէ միջին թոշակառուներուն հետ։ Կ'փափաքինք միայն որ ազգայինք գործնականապէս և ոչ թէ լոկ խօսքով ճանչնան Ազգին կեդրոնական վարչութեան ծախքերուն մասնակցելու իրենց պարտականութեան բաժինը, և Ազգ. Վարչութիւնն ալ խղճի մտօք և խնայութեամբ տնտեսէ ազգատիկ ժողովրդէ մը առնուած տուրքերն, որք կ'վճարուին՝ իր հանրային գործերուն անկեղծօրէն կատարման յուսով։

—Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Պալաթի Ս. Եղիա եկեղեցւոյն մէջ պատարագեց եւ քարոզեց։ Թաղեցիները սիրոյ եւ միաբանութեան յորդորեց, և յանձնարարեց աւելի խնամ տանիլ իրենց դպրոցին։

—Պատրիարքարանի Օրէնքն, իր հաստատուելէն երեսուն ութ տարիներ ետքն, առաջին անգամ այս մայիս ամսուն գործադրուեր է Սղերդի մէջ, ուր, Պատրիարքարան եկած պաշտօնական լուրերուն նայելով, նոյն Օրէնքին համեմատ բոլոր ժողովները կազմուեր են, միայն Տնտեսականին գործն առ այժմ Քաղաքական Ժողովին յանձնուելով։ Գաւառական Ընդհանուր Ժողովը բաղկացած է 21 անդամէ, որոց 8ը (երկուքը քհնյ.) շրջակայ գիւղերէն առնուած։ Կրօնական Ժողովը կազմուած է Սղերդ գտնուող ընդ ամենայն երեք քահանաներէն։

—Էրզրումէ կ'գրեն մեզ թէ Անդրէաս քահանային վախճանումովը զոր անցեալները ծանուցինք, Էրզրումի քահանայից թիւն հինգի իջած է, որ հազար ութ հարիւր (1,800) տուն եկեղեցւոյ հօտին համար անբաւական կ'նկատուի։ Էրզրումցի քահանաներէն մէկն ալ արտասահման կը գտնուի ժամանակէ մ'ի վեր։ Քանի մը բանիբուն քահանայի պէտքն զգալի եղած է։

—Տ. Բարթուղիմէոս Արք. Չամչեան երէկ Բանկալթիի գերեզմանատան Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր արարողութեամբ գաւազանի աստիճան տուաւ Համազգային Անկելանոցին հոգեւոր հովիւ Տ. Վրթանէս Վ. Բապուճճեանի։ Այս առթիւ քարոզելով, բացատրեց վարդապետական այլ եւ այլ աստիճաններուն նշանակութիւնը, եւ ձեռնադրուողներէն իւրաքանչիւր պարագայի մէջ ապասուած եկեղեցական ծառայութիւնները, յիշեց թէ իր եպիսկոպոսական իշխանութեան միջոցին բազում քահանաներ ձեռնադրած է, բայց միայն երկու վարդապետ, որոց մին՝ նա՛ որ նոյն օրը գաւազանի իշխանութիւն կ'ընդունի, եւ միւսն ալ Տ. Արիստակէս Ծ. Վ. Վանքեան, (որ այս արարողութեան առթիւ խարտաւիլակի պաշտօն կ'կատարէր)։ Տ. Վրթանէս Վրդ.ի փիզիքական տկարութիւնն երկար ատեն արգելք եղած էր հրապարակային պաշտօնավարութեան, բայց ասկէ չհետեւցնենք որ անտարբեր կամ անհոգ է։ Ընդհակառակն, ամէնէն շատ անձնուիրութիւն պահանջող պաշտօն մը կ'վարէ, Օգ Մէյտանի առանձնութեան մէջ փակուած ըլլալով քանի մը տասնեակ աղքատներու, խեղճերու, թշուառներու, անկարներու հետ, եւ իր բոլոր փառասիրութիւնն յատկացնելով զանոնք հոգեւորապէս եւ բարոյապէս մխիթարելու։ Ն. Գերապատուութիւն վկայեց նաեւ թէ ձեռնադրուող վարդապետն, որուն մազերն արդէն ճերմկնալ սկսած են, որուն աբեղայական առաջին ձեռնադրութենէն ի վեր երեսուն տարիներ անցած են, շատ համեստ պաշտօնեայ մ'է Հայ. Եկեղեցւոյ, և Կ. Պոլսոյ փողոցներէն անցած ժամանակ, փարթամ տուներ չի նայիր չի փնտռեր՝ հարուստ ընտանիքներու հոգեւոր հովիւը կամ պաշտպանեալն ըլլալու համար, այլ Աստուծմէ իրեն շնորհուած կարն ու կարողութիւնն համեստօրէն կ'գործածէ Ազգին և Եկեղեցին օգտակար կերպով։ Այս զոռնալով ձեռնադրուողին, իր պաշտօնին պարտականութիւններն յիշեցուց, բացատրելով Մաշթոցի մէջ այս առթիւ գրուած գեղեցիկ տողերուն նշանակութիւնը, և երբ կարգն եկաւ «անթառամ պսակին արժանի» ըլլալու, քարոզիչն յուզուեցաւ, և ունկնդիրներն ալ յուզեց պահ մը։ Խուռն բազմութիւն կար, և այն դժբախտաբար հին եկեղեցին շատ նեղ կուգար։

—Ընդհական Խորհրդարանին ի Նիկոմիդիա։—Նիկոմիդիայէ կ'գրեն մեզ երեկի թուով.—«Առաջնորդ Ստեփան եպիս. իր օրինակութեան նոր ապացոյց և կնիք։ Վարչութեան հրամանաց յարատեւական անսաստութեանը փոյթ տալու համար, թէեւ այսօր կիր. Գաւառ. ժողովոյ ընտրութեան հրաւէրներ ցրուած էր, բայց օդափոխութեան պատրուակաւ հեռացեր էր Եփ. դէպ ի Կէյվէի օդասուն էքմէ գիւղը՝ մտաւոր և մարմնաւոր խոնջէնքին հանգիստ տալու, և թերեւս աւելի ազատ և կոկորդալիր շնչելու համար ազատ օդ, անշուշտ պէտք եղած հրահանգն ու իրեն յատուկ նրբութիւնները թողլով՝ ինչպէս միշտ՝ իր հաւատարիմ փոխ-առաջնորդին, և իր շնորհազարդ գործակատարին։ Մեք չէինք զարմացեր, երբ անցեալներն Ազգային կեդր. Վարչութեան կողմէ ղրկուած քննիչի ներկայութեան 20 տարիներէ աւելի Գաւառ. Ժողովի անդամ և այնչափ ժամանակ անընդհատ ատենադպիր եղող փորձառու անձ մը՝ բազմութեան առջեւ ձախ ափը վեր առած և աջի ցուցամատով ցուցնելով զայն՝ կ'ըսէր թէ «կարելի է որ հոս մազ բուսնի, բայց ներելի չէ յուսալ որ Ստեփան եպիս. օրէնք յարգէ։» Ահա՛ փորձ մ'ալ փայլուն և շօշափելի։ Մանրամասնութեան չպիտի մտնեմ այն կարգ մը սեղմումներուն՝ որք ընտրութեան համար ցրուած հրաւիրագիր— նամակները կ'պարունակէին որչափ կարելի է ընտրութիւնը դժուարացնելու, և եթէ հնար ըլլար՝ չնչելու։

«Աւելորդ կրկնութիւն մ'է ատոնք մի առ մի թուել. մանաւանդ որ արդէն Եշ. և Եր. դիտողութիւնները եւ բողոքներ եղած էին ընտրողական ժողովին։ Եւ ահա այս առտու մինչդեռ չորս հարիւրէ աւելի քուէ արդէն եկած և արգոսեան աչքեր կը հսկէին քուէտուփի վրայ, որպէս զի որ և է անտեղութիւն և օրինազանցութիւն մը չըլլայ, Ժողովրդի զաւակ մը տասնի չափ քուէ-նամակ և քուէթուղթ կ'ներկայացնէ ընտրողական ժողովին՝ կնքեալ առաջնորդի և առաջնորդարանի կնքովը՝ որոց մէջ մէկ մէկ ալ ձեռագիր տոմս և անուններու ցանկ զետեղուած էր, և կ'հրաւիրէր ընտրողներն որ անշուշտ ա՛յն անձանց տան միայն իրենց քուէն։ Ի՞նչ մեծ նայութիւն։

«Ընտրողական ժողովն՝ որ արդէն այս և նմանօրինակ անտեղութիւններ լսած և իմացած ըլլալով օր մ'առաջ գումարուելու, և եթէ հնար է այսպիսի ապօրինութեանց առաջքն կտրելու համար, հրաւէր ղրկուեցաւ յիշեալ շնորհունակ փոխանորդին՝ որ չէ գացեր։ Ընտր. ժողովի կողմէ խիստ և կծու յանդիմանութիւններ ուղղուեցան փոխ առաջնորդին՝ որ կակազելով և առանց պատասխան մը տալու Առաջնորդարան կ'դիմէր։ Անմիջապէս քուէտուփը կնքելու, գոցելու պարտաւորեցան և բաւական մեծ յուզում մը տեղի ունեցաւ պահ մը Մանկարանի մէջ ուր քուէարկութիւնը տեղի ունեցաւ։ Ժողովուրդը սրտմտեալ Առաջնորդարանի և առաջնորդեաններու պաշտօնական այս կեղծիքին վրայ, ընտրողական ժողովն քաշուեցաւ առաջնորդարան, և թէպէտ համաձայնութեան մը գալու համար եկած քանի մը նոր քուէներ ընդունելու եւս առաջնորդարանէ, բայց տեսնելով որ պաշտօնական այս անվայել խաղերը պարտրկել և օրինաւորութեան կերպարանք տալն անհնար է, վերջ տալու հարկադրեցան այն խորին համոզումով՝ որ այս օրինակ թատերգութեան մը հանդէպ որ և է ընտրութիւն չիկրնար օրինաւորութեան կնիք ունենալ։

«Իրաւունք չունէ՞ր արդեօք այն հանրագրութիւն որ կանխէն գիտնալով թէ այս տեսակ առաջնորդ ու փոխ առաջնորդներ երբեք օրինաց և ոչ մէկ նշանախեցը կրնան պահել պաշտպանել, ինչ որ արդէն փորձուած է, և առանց դուրսէն հակող մարմնոյ մը՝ քուէն և ժողովրդեան կամքը յարգել, ուստի քննիչներ կ'խնդրէին որպէս զի անոնց ներկայութեան օրինաւորապէս ի գործ դրուի արդարութիւնն՝ որմէ սոսկալով է անշուշտ որ այսպիսի անկանոն և անզգայ արարքներ ի գործ կ'դրուին։ Ու եղեւ առաւօտ և եղև երեկոյ՝ ընտրութիւն չնչեալ երկրորդ։ Աստուած երեքէն պահէ...։ Ի՞նչ կ'ըսէ ասոր Քննիչ էֆէնտին։»

—Ցառաջիկայ Դշ. օր Քաղաքական Ժողովն ի նիստ պիտի գումարի, ժամը 2ին, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

—Պանդրմայի նորընտիր առաջն. Տեղապահ Տ. Թաթուլ Վ. Դուրեան այսօր կ'մեկնի իր պաշտօնատեղին։

—Այս առաւօտ՝ կաթոլիկ ասորիներու Պատրիարքին կողմէ եպիսկ. մը և վրդ. մը Պատրիարքարան գացին փոխադարձ այցելութեան, բայց ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր, իրենց այցետոմսը թողլով մեկնեցան։

—Ռուսճուքէ կ'գրեն Նոր Դարի թէ տեղւոյն Հայոց վարժարանը փակուեր է դրամական անձկութեան պատճառաւ։ Նամակագիրը ցաւ կ'յայտնէ որ Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ մէջ հայ հասարակութեան տեսակէտով ամենակարեւոր եղող այս քաղաքին մէջ, ուր Հայերը բաւական լաւ դիրք ունին, կարելի չէ եղած համեստ վարժարան մը բանալ։

—Քեսաանգի գիւղից (Շամախու գաւառ).—Անցեալ տարի հաղորդուեց, թէ այս տեղ մի կին իրեն բռնաբարել ուզող մի պարսիկի գլուխը քարով ջախջախել և սպանել էր նրան։ Ինչպէս լսեցինք, այժմ այդ կինը՝ Զաւէն և նրա ամուսին Ցարութիւնը, որոնք մի ծծկեր երեխայ ունին, դատապարտուած են 12 տարուայ աքսորի՝ Վճռի մէջ իրենց իրաւունք է տրուած մինչեւ առաջիկայ սեպտեմբեր 5ը բողոքելու կայացած վճռի դէմ՝ Դատապարտուածների ազգականները տան մէջ եղած-չեղածը ծախել և վճարել են բարեխիղճ մի փաստաբան վարձել։ (Նոր-Դար)

—Էրզրումէ կ'գրեն մեզ Ցունիս 5 թուով.—«Անցեալ 3ին, Տ. Զաւէն Ծ. Վ. վերադարձաւ քաղաքս Բասենէն, ուրուն ժողովրդեան վիճակն՝ ընդհանուր գծերու մէջ դիտելով՝ բաւական մխիթարական կրնայ նկատուիլ։

«—Երկու շաբաթէ ի վեր, պարբերաբար կ'անձրեւէ։ Արմտեաց գնոյն վրայ զգալի անկում մը կը տեսնուի և դեռ կ'յուսացուի։ Թէպէտ ամռան մէջ թեւակոխած ենք արդէն, սակայն գարնայնի ճշմարիտ եղանակ մը կ'վայելենք։»

—Սղերդէ մեզ կ'գրեն Մյս. 30 թուով.— «Զարմանքով կարդացինք իբր այն թէ Բաղէշի Առաջնորդարանը բաւական քանակութեամբ ցորեն հաւաքած և Սղերդի կողմերը ղրկած է եղեր։ Նպաստից Պատ. Ցանձնաժողովին գոհունակութեան և Սղերդցիներու գժգոհութեան արժանացող այս անհիմն լուրը կ'հերքենք։ Հոս տեղն է ըսել թէ Գաւառ. 50—60 Առաջնորդարաններու ամէնէն անբախտը Սղերդինն է։ Կարծես թէ խորթ զաւակն է և հետեւապէս անարժան հանրային կարեկցութեան։ Մի՞թէ գուցէ Սղերդի Առաջնորդարանը տպագրական սխալ մ'ըլլայ։ Եթէ աս չէ, ուրեմն լքմանուբեան ճիւղին մէջ մեր ունեցած ակներեւ յետամնացութեան մեղքն է զոր կ'քաւենք։»

—Ազգ. Հիւանդանոցի կանանց հիւանդարանին համար երկու կին հիւանդապահուհեայ պէտք տեսնուած է. ուստի ամէն անոնք որ կը փափաքին ստանձնել այն պաշտօնը, պարտին դիմել ի գրասենեակ Հոգաբարձութեան, Մեծ Նոր-Խան թիւ 48, 49, 50։ [Կնիք Հոգաբարձութեան]

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 26 Ցունիս.— Վարչապետին (Ներքին գործոց նախարարին) և Զօր. Կալիֆէի (պատերազմական նախարարին) կողմէ գաւառապետներուն և բանակներու հրամատար զօրավարներուն ուղղուած շրջաբերականք ազդու կերպով խմբագրուած են։ Ամէն գործի պաշտօնատարներուն և հրամատարներուն կ'յիշցնեն այն ծանր պատասխանատուութիւնները, որք իրենց վրայ կ'ծանրանան ի պահպանութիւն բարեկարգութեան, և կ'հրաւիրեն կատարեալ արթնութիւն եւ զգուշութիւն յօգուտ պահպանման Հանրապետական վարչութեան։

—Պատերազմական նախարարին հրամանաւ Զօր. Ռոժէ Պէլֆօռ փոխադրուեցաւ Բարիզէ, ուր աղմուկ հանած էր Տրէյֆիւսի խնդրին առթիւ։ Ուրիշ մի քանի փոփոխութիւններ ու տեղափոխումներ ալ պիտի ըլլան։

—Ամերիկայէ եկած լուրեր զգալի անկում մը ցոյց կուտան ցորենի գնոյն վրայ։ Փակման ժամանակ Նիւ-Եորքի մէջ կ'արժէր 80.50։ Լիվըրբուլի մէջ բամպակ ծախողները կ'աւելնան։ Փակուեցաւ 3 14/61 ի։

ԲԵՇԴԱ.— Երեսփ. ժողովն ընդունեց Աւստրիոյ հետ առաջարկուած կարգադրութիւնը։ Սկսած է վիճաբանիլ ապառումի տուրքերուն վերաբերեալ յօդուածներուն վրայ, ու անոնց բաժանման ձեւին վրայ։

ԼԱ ՀԷ.— Անկախութեան տարեդարձին առթիւ, ամերիկեան պատուիրակներն որոշեցին ուխտի երթալ Հոլանտացի նշանաւոր հրապարակագիր «Պատերազմի և խաղաղութեան իրաւունքին վրայ» երեւելի գործին հեղինակ Կրօդիուսի գերեզմանին վրայ։ Մեռած էր 1645ին)։

—Առաջին յանձնաժողովն որոշեց արգիլել գործածութիւնը պայթուցիկ գունդերու որք իրենց պայթած ժամանակ կ'քակուին։ Ցանձնաժողովն որոշեց նաև արգիլել օդապարիկներով գունդ նետել։

ՄԱՏՐԻՏ.— Խնամակալ Թագուհին ստորագրեց կարգ մը սպանիական կղզիներուն Գերմանիոյ փոխանցուելին տրամնող օրէնքը։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Խորհրդարանը բացուեցաւ գահաճառով մը որ կ'հաստատէ թէ Ռումանիոյ յարաբերութիւնը բարեկամական են ամէն պետութեանց հետ, և կ'յուսայ թէ Խորհրդարան դեսպանախորհուրդն ա՛լ աւելի պիտի շատցնէ խաղաղութեան նպաստաւորութիւնը։

ՔԻԼ.— Ցանաստանի արքայազունք այսօր ընդունուեցան Վիլհէլմ կայսեր կողմէ, որ զանոնք հրաւիրեց ճաշակելու «Հօէնձոլլըրն» զբօսանաւուն մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հարաւային Նոր Կալլէսի (Աւստրալիա) անգլիական մեծ գաղթականութիւնն ընդհանուր անգլիական դաշնակցութեան ծրագրին ի նպաստ քուէարկեց։ 79,000ի դէմ 101,000 ընտրողք դաշնակցութիւնն ընդունեցին։ (Չէմպըրլէնի աչքը լո՛յս։)

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Արիսյէ կ'հեռագրուի թէ Սամօայի յանձնաժողովն իբրեւ օրինաւոր իշխան ընդունեց է զՄալիէդօա (Գերմանիոյ պաշտպանեալն էր Մադաաֆա։) Բայց Մալիէդօա յօժար կամքովն հրաժարելով, յանձնաժողովն առժամեայ կառավարութիւն հաստատեց երեք հիւպատոսներէն։ Հետեւաբար յանձնաժողովը կ'առաջարկէ ջնջել ժառանգական իշխանութիւնը Սամօայի մէջ, ընդհանուր կառավարիչ մը անուանել որուն աջակցին երեք պետութեանց հիւպատոսք։

ՄԱՏՐԻՏ.—Մանիլայէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Փրանսական հպատակ մը Պառոն Տիւմազ, որ Մանիլայի ստացուածներուն կողմէ ապստամբներու բանակատեղին գացած էր բարեխօսելու սպանիացի գերիներն ազատ արձակելու համար, բնիկներէն սպանուեր է ննդութեամբ։ Պառոն Տիւմազ մեծ յարգանք կ'վայելէր ի Մանիլա, իբրև Տնօրէն Ծխախոտի Ընկերութեան։

Տ. Մ. ՄԻՐԻՋԱՆԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ, Վէյեւալ Կայսերական Համալսարանի

Կ'ՍՏԱՆՁՆԷ

Հաշտութի, Թիճարէթի, Շէրիի դատեր.

Կ'ԽՄԲԱԳՐԷ, Կ'ԹԱՐԳՄԱՆԷ

այլ և այլ լեզուաւ գրութիւններ։

Ֆրանսեւեակ, Ղալաթիա, Չէչէեան խան, թիւ 20։ 30—27

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ 25 Ցնս.—Մ. Լուպէի նախագահութեան տակ, նախարարաց Խորհուրդն իր այսօրուան նստին մէջ որոշեց պաշտօնանկ ընել ընդհ. դատախազ Պէրթրան և կառավարական ներկայացուցիչ Ֆէօյլօյէ, Տէրուլէտի դատին մէջ իրենց բռնած ընթացքին պատճառաւ։

—Պատերազմական նախարար Զօր. Կալիֆէի առաջարկութեամբ, Նախարարաց խորհուրդն որոշեց ուրիշ տեղ ղրկել Զօր. Հարշմիդ և գնդ. Սաքսի և Բուպէրդէն իբրեւ անկարգապահ։

—Կ'յուսացուի թէ Երեսփ. ժողովոյ վաղուան նստին մէջ, Մէլինի խումբին և Ազգայնականաց կողմէ բուռն յարձակում մը պիտի ըլլայ նոր դահլճին դէմ։ Սակայն ընդհ. կարծիքը սա է թէ նախարարութիւնը ստուար մեծամասնութիւն մը ձեռք պիտի բերէ։ Նախարարական յայտարարութիւնը շատ կարճ, բայց ազդու պիտի ըլլայ։

—Ֆրանքֆուրդէր Ցայթունկ կ'ծանուցանէ թէ նոր աճուրդ մը կազմուած է 90,000 Ռումէլիի երկաթուղւոյ պարտաթուղթ գնելու համար։

—Մօվային Թնդանօթարանի տնօրէն Զօր. տը լա Ռօք ձերբակալուեցաւ և խիստ հսկողութեան տակ է։

ՊՐԵՍԴ.— Պտըտած զրոյցներու նայելով, Սֆաքս յածանաւն, որ զՏրէյֆիւս կ'բերէ, Դշ. կամ Եշ. միայն պիտի ժամանէ Պրէստ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Վիեննայի Քաղաքապետ Տօքթ. Լուէկըրի դէմ ծանուցուած ընկերվարական ցոյցերն արգիլուեցան։ Բրակայի ուսանողաց ընկերութիւնն, Լա Թէօթոնիա, լուծուեցաւ իր ունեցած հակազգային հանգամանքին պատճառաւ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.	Օ. Ռ.	25 09½
Ամէնէն բարձր գին	»	25 10½
Ամէնէն վար գին	»	25 09
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	127 7/8
Ամէնէն բարձր գին	»	128 1/4
Ամէնէն վար գին	»	127 3/4

ԲԱՑՈՒՄ 14 Ցունիս.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.	Օ. Ռ. Գ. Կ.	25 08½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	127 1/0
Րէժի	Օ. Ռ.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	— —
Օսմանիյէ	»	— —
Քաէտսի Ժէնէրալ ՕԹՊՄ.	Օ. Ռ.	2 26
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ռ.	2 32
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ռ	4 16
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	650 —
» Ժուիսանս	»	240 —
» պարտաթ.	»	509 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	209 22
Քարափ Կ. Պոլսոյ	Ֆր.	486 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ռ.	— 85
« ութ օրուան	»	2 15
Ռումէլի Երկթղ. »	»	2 75
» մէկ ամսուան »		— —

ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 20
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բոլ Էմբէրիալ	»	90 20
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 —
Քրիմից	»	51 05
Մէթալիք	»	96 20
Ռուսլ Թղթադրամ	»	8 56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 17
Բարիզ 3 »	Ֆր.	23 02
Ֆիորին ժանտօ	»	10 91¼

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Ցունիս

Օսմ. Քոնս. Սէռի Բ.	Ա. Ռ.	46 —
» » » Գ.	»	26 63
» » » Դ.) բաց.	»	22 63
) գոց.	»	22 63
Փոխառութիւն Գասապա	»	84 —
» Օսմ. 3½%	»	99 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 81
Այտընի երկաթուղի	»	12 —
Եգիպտական միացեալ	»	105 12
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	107 81
Հէլլենական 5%	»	44 —
Մօնօպոլ Հէլլենական 4%	»	50 50
Ռանթ » 4%	»	36 —
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	93 —
» նոր » 6% 1892	»	93 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	— —
Դրամագեղչ	»	3 —

ՊԷՐԼԻՆ, 24 Ցունիս

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մաս.ք	99 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	129 —
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	99 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 30

ԲԱՐԻԶ, 24 Ցունիս

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.) բաց.	ղրշ.	23 —
) գոց.	»	22 85
» » Բ.	»	47 —
» » » Գ.	»	26 60
Օսմանիյէ	»	415 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	127 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	569 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	101 —
Քրէտի Լիօնէ	»	950 —
Պանք տը Բարի	»	1080 —
Իտալական Ռանթ	»	95 70
Սպանիական արտաքին	Ա. Ռ.	63 65
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 20
Դրամագեղչ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 23 Ցունիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	ֆիօր.	47 90
» Լոնտոնի վրայ	»	120 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	63 80
Օսմ. Թէժի	»	138 50

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԴԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Ցորեն.— Ժամանեցին 4,500 պարկ Թրիէսթէ, 400 պարկ փոշի, 720 պարկ Թէյի յատուկ եւ 232 պարկ ռուսական շաքար։ Ծախուեցան 88—92 ղրշ.էն։ Խոհաւէ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 1625 պարկ։ Կ'արժէ օխան 5—5.80 ղր։ Բրինձ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 1000 պարկ Ռանկուն, 1200 Եգիպտական, 150 Ճաբոնական և 200 Րիզոն։ Գիներն են Եգիպտական 78—81 ղչ., Րիզոն 43—44 ֆր., Ռանկուն 102 և Ճաբոն 140—160 ղրշ։ Սէղէճերի կարոս.— Թականրոքի վրայ քանի մը գործեր եղան օխան 12 ղրշ.էն։ Մոմ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 1500 սնտուկ Ֆուրնիէ եւ 1000 սնտուկ Պէլժիկական։ Պոսֆոր՝ քիլօն 4 ղրշ. Ֆուրնիէ՝ սնտուկը 50 ղրշ. Ապոլլոն՝ 47 ղրշ։ Քարիւղ.— Թրանզիթի վրայ բաւական գործ կայ, ռուսականին և ռումանականին սնտուկը 18 ղչ.ի։ Պոլսոյ մէջ սնտուկը 22½ ղրշ., ոսկին 100 ղչ.էն։

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շատ գործ չեղաւ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼՔՈԼ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 21 տակառ Պրանիձքի, 36 Թէրէպէչէնքօ, 27 ռումանական, 32 Ոլատոֆքա և 16 Թրուքքիանէձ։ Հրապարակը տկար է։

ՀԱՆՔԱՅՈՒԽ.—Բաւական կարեւոր վաճառումներ եղան։ Կ'արժէ Քարտիֆ՝ 24½, Նիւքասլ՝ 22½ և սկովտական—։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ.— Գործերը քիչ մ'աւելի աղէկ են. քանի մը գնողներ եկած են, Մանածի, մարմաշի, կտաւի և տպածոյի վրայ ընթացիկ գործեր եղան։

ԱՐՏԱՄԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.— Թէֆթիք.— Ծախուեցան 320 հակ զանազան տեսակ, 21¾-23½ ղրշ.ի օխան։ Բուրդ.— Իզմիրի հրապարակին վրայ քանի մը գործեր եղան արտածութեան համար, 210-220 ղչ.կենդինարը։ Թրրմ Անատոլ 4-4½ ղչ։ Ռումէլի 4½ ղչ։ Բամպակ.—Ժամանեցին եւ ծախուեցան 200 հակ Ատանա։ Իզմիրի հրապարակին վրայ քանի մը գործեր եղան 212½ ղչ.ի։ Մետաքս.— Հրապարակն հանդարտ է. պատրաստ ապրանք չկայ։ Մարսիլիոյ մէջ քանի մը պզտիկ գործեր եղան յանձնելի 11¼—11½ ֆր.ի։ Սուրիական տեսակը Լոնտոնի հրապարակն հանդարտ է, բայց գիները ամուր են։ Իզմիրի մէջ խոզակի նոր բերքն հրապարակ ելած է, և կ'ծախուի 32—37 ղրշ.ի օխան։ Բերքն իբր 60 հազար օխա կ'հաշուի, որոյ 20 հազարն արդէն ծախուեցաւ արտածութեան համար։ Լիոնի մէջ Պրուսայի բժժական մետաքսի [կոէժ] գինն է 45-49 ֆրանք, Սուրիա՝ 43—52, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 54—57։ Կաղնէր.— Շարունակ ապրանք կուգայ. վաճառումն ալ բանուկ է Տաղստանի տեսակներուն վրայ մաքսատան մէջ։ Այս շաբթուան վաճառումը 4,000 ոսկւոյ կ'հասնի, ամէն տեսակէ։ Գնողք բազմաթիւ են հրապարակի վրայ և լաւ տեսակը կ'փնտռեն, բայց հաղուագիւտ է։ Աֆիոն.—Ծախուեցան 2 սնտուկ դեղագործի տեսակ, նոր բերք, 110 ղրշ.էն։ Իզմիրի հրապարակն հանդարտ է։ Քանի մը գործեր եղան, Գարահիսար 69 ղրշ. առանց զատելու, 73 ղչ. զատելով. տեղական 77 ղրշ։ Պատրաստ կայ 1,480 սնտուկ։ — Գաղ Խէժ. — Ծախուեցաւ 7 պարկ սպիտակ. 20¼ ղրուշի։ Պատրաստ 800 պարկ։ Իզմիրի մէջ գործ չկայ։ Մահմուտիէ.— 60—200 ղրուշ։ Սալէփ.—Վաճառում չկայ։ Գիներն են 10—14 ղրշ. օխան։ Դեղին Փեկլատ.—Վաճառում չկայ։ Իզմիրի մէջ հաղուագիւտ է և գինն ամուր. օխան 19¼ ղրշ.ի։ Դեղին Յէհրէ.—Վաճառում չկայ ո՛չ հոս ու ոչ ալ Իզմիր։ Անատոլական գին 2½ ղրշ. պատրաստ 150 պարկ։ Գիթրը.—Գործ չկայ. գիներն հաստատ են. օխան 3—7 ղրշ։ Իզմիրի մէջ գործ կայ սև տեսակին վրայ. գինն է 8¾ ղրշ. Մոշի.— Գործ չկայ. դեռ եղանակը չսկսաւ։ Ընկոյզ.— Վաճառում չկայ. հրապարակն հանդարտ է։ Կորեկ.—Գործ չկայ։ Հրապարակն հանդարտ է։ Խաղող.—Հոս վաճառումն անշան է։ Իզմիրի մէջ գիները քիչ մը թուլցած են. կենդինարն 39—41, 62—65 68—72, 70—76, 80—88 ղրշ։ Թուզ.— Գործ չեղաւ հոս։ Իզմիրի մէջ վաճառման եղանակն անցած է։ Սուլթանիէի, կարմիր չամիչի և սևի վրայ քիչ մը գործ եղաւ։ Վերջին անձրևներն ոգեւորած են որթատունկերը, մանաւանդ Սուլթանիէն, որոյ բերքը 1898 տարուան բերքէն %40 աւելի գնահատուած է։ Նուշ.—8—10 ղրշ։ Զաֆր.— Օխան 2—5½ ղչ։ Թուղ.—2—4 ղչ. օխան։ Մամբիւլ.— Գիներն անփոփոխ են։ Օխան 22—45 ղչ։

(Առեւտր. Մէսէնժէր, 24 Ցունիս 99)

ԾԱԽՈՒ ԱՐՍԱ

Ֆէրի գիւղ Պարութհանէ ճատտեսի, 2500 կնգ. մեծ արսա կայ, որ պիտի ծախուի թէ մաս առ մաս և թէ ամենքը մէկանց։ Արսային մէկ կողմը Զօպան փողոցն է և երկու կողմերը Էֆթիկ տուտուին արսաներն են. դիմել Մեծ Շուկա, Զաւխաճի խան, թիւ 43, սեղանաւոր Պօղոս էֆ. Էբոէրճեանի. 10—7

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն ։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծական՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գէտնայարկ Թիւ 1։

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՍՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ

ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ

Մէկ ճաշի օրուան մէջ օրական 8—12 հատ ճաքսիլ առնելով:

ԲԻԼԻԻԼ ՄՈՒՍԷԹ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԿԷՍ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԸ
ՍԻԱԹԻԿԸ

ՀԱՋԸ
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻՋՈՒԱԾՔԸ
ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՍԻՐՕ Տ' ՕՊԷՐԺԻԷ

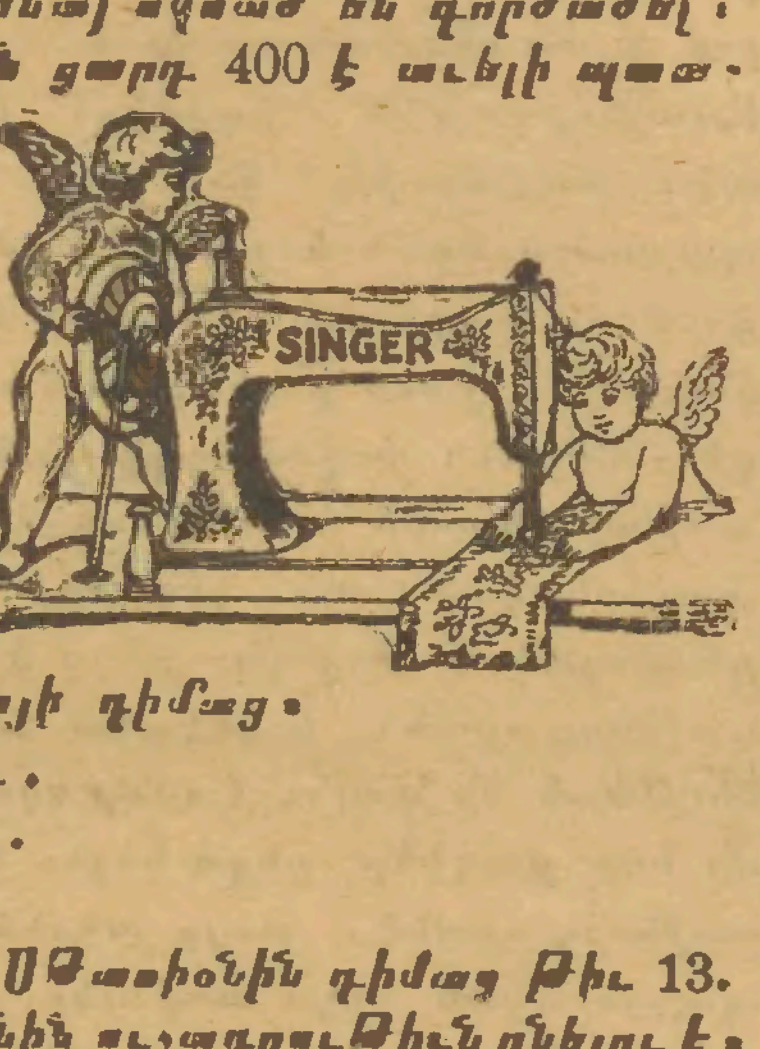
Կը ծախուի Բարիզ Քլէն եւ Քոմար վաճառատունն եւ Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու դեղարաններու եւ դեղավաճառոցներու մէջ:

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԳԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պաղպատահայ տեսականութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և չքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթ-Սէրայի դիմաց.
Ղալաթա) Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ.) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13.
Կեղծիքէն զգուշանալու համար վերինշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ևւ Ընկ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և Արեւելեան [illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վերգորիան	10500	Ֆլավիեան	3500
Ասմէնիան	10500	Էմիլիեան	3500
Քեսդրիան	10500	Բերմուտեան	3000
Լանգասդրիան	9000	Ալճերիան	2500
Ֆլորիտէլֆիա	9000	Արմենիան	3500
Գոլըմպեան	8000	Աթէնեան	2500
Ճօրճեան	8000	Անատոլիան	2500
Գուտենպերկեան	8000	Ալգերեան	2500
Ֆրեգինեան	8000	Լէօնեան	3000
Թալէրեան	3700	Մեկսիկօ	900
Վալլիսեան	3700	Օբօրթօ	300
Ֆլորենցեան	3700	Լեւանտ	350
Զոզոեան	3500		

«Բ,րչէլ» չոգենաւը, Նաւապետ Բոլէնտան, հոս հասաւ։
«Ֆալիան» չոգենաւը, Նաւապետ Լէգ'ըր, հոս կ'սպասուի դէպ ի Յունիս 15ին։
Ապրանք տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն առյուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ
(ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐԵԱԼ)
ՊԱՀԵՍՏԻ 50,000,000 ՖՐ.
ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
Հալեճեան խան Գարաքէօյ, կամուրջին մօտ
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ կողմ, Սուլթան Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։
Փոխատուութիւն կ'ընէ արժեթղթոց վրայ.
Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժեթղթոց։
Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ չրջաբերութեան կ'դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։
Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ կտրոններ կ'վճարէ։
Արժեթղթեր կ'պահպանէ։
Դրամ կ'ընդունի Չէքի հաշուով։
Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։
Վարկագրերու տէրերուն համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի։
ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։
Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ։
ՊՈԼՍՈՅ ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։
Վաճառաց վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։
Վաճառք կ'ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մթերոցը ստանալով և թէ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարտասահման վաճառման համար։

ՆՈՐ ԳԻՒՏ

ՖՈՍՖՕ ԼԱՔԹԻՆ ՔԻՐՆ
PHOSPHO-LACTIN KIRN

Ֆոսֆօլաքթինը փոշի մ'է որ դիւրաւ կ'հալի ջուրի, կաթի եւ գինիի մէջ, եւ զոր հնարած է Ֆրանսացի մեծահռչակ բժիշկ Տքթ. Քիրն, անդամ Ֆրանսական Ակադեմիին և Ասպետ Պատուոյ Լէգէոնի։

Ֆոսֆօլաքթինը
Անուշահամ դեղ մ'է զոր տղայք մեծ ախորժով կ'առնեն իբր շաքարեղէն։
Ֆոսֆօլաքթինը
կ'բուժէ անարիւնութիւնը։
Ֆոսֆօլաքթինը
Ախորժակ կ'բանայ եւ դժուարամարսութիւնը կ'բուժէ։
Ֆոսֆօլաքթինը
Օգտակար է տղայոց, ծերերու եւ երիտասարդներու։
Ֆոսֆօլաքթինը
Ամէն եղանակի մէջ և գլխաւորաբար ամրան տաք եղանակին կ'խմուի, երբ անկարելի է Մօրիւ ձկան իւղ գործածել։
Ֆոսֆօլաքթինը
Մօրիւ ձկան իւղին օգտակար ազդեցութիւններն ունի և անոր անպատեհութիւններէն զերծ է։ Կ'բուժէ խոյլը [սրաճա], սրտի բաբախումը, ծիւրումը, հիւծախտը, ջղային հիւանդութիւններն, ոսկորի ցաւը, ճղաձութիւնն և ընդհանուր ու մասնաւոր տկարութիւնները։

ՖՕՍՖՕ ԼԱՔԹԻՆ ՔԻՐՆԸ
PHOSPHO-LACTIN KIRN
Կ'յանձնարարեն Բարիզի, Լոնտոնի և Կ. Պոլսոյ հռչակաւոր բժիշկները. կ'ծախուի մայրաքաղաքիս մեծ դեղարաններուն մէջ։
Կեդրոնատեղի Ղալաթիա, Աստա խան, թիւ 14, 15 Geo. C. Rowell et Cº ընկերաց վաճառատունը։ 26—5

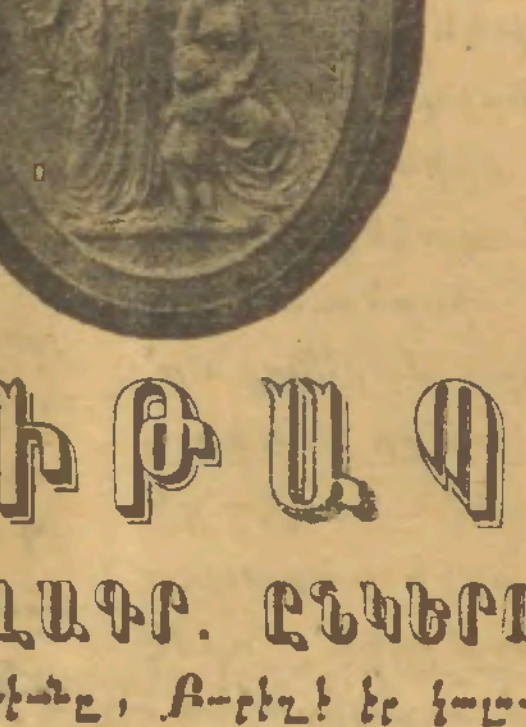
ԻՔՍԻՐԻ ՍԻՒՐԷՅՅԱ

ՕՍՄ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԿՈՂՄԷ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ ՆՈՐ ԵՒ ԽԻՍՏ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ՕՇԱՐԱԿ

Խասքէօյի կանանց հիւանդանոցին Ա. Դեղագործ Ալի Սիւրէյյա էֆ.ի պատրաստած այս [illegible] ուժասպառութիւնը կ'անհետացնէ, ստամոքսի ոյժ կուտայ և անարիւնութեան դէմ լաւագոյն դարման մ'է։ Իքսիրի Սիւրէյյայի այս յատկութիւններն հաստատուած և գնահատուած են Կայս. բժշկական վարժարանի և առողջապահական ժողովոյ կողմէ կատարուած տարրալուծումներով։ Արդէն այս օշարակը փորձողներ պիտի կրնան անձամբ գնահատել զայն և համոզուիլ թէ Եւրոպայէ [illegible] ղերէն խիստ [illegible] ման տեղերն [illegible] Գասապեան դեղ[illegible] գարու Մէյտան[illegible] խանի տակ Բե[illegible] մթերանոցը, և ամէն գլխաւոր դեղարաններ։ 20—5

ԼՕԳՈՒՄ ՇԱՔԱՐԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆ
Կ. Պոլիս [illegible] թիւ 57

Ֆընտըգլը, Ֆըստըգլը, պատէմի, սագըզլը լօգումներ, սուճուգներ եւ շաքարեղէններ արհեստին կատարեալ պահանջումով կ'պատրաստուին այս վաճառատան մէջ։ Գաւառներէ շաքարեղէնի պէտք ունեցողներ եւ փափկաճաշակ անձինք ամէն կերպով գոհ պիտի մնան այս լօգումի գործարանը դիմելով։ Գիներն յոյժ դիւրամատչելի։
Տաքերուն սկսելէն ի վեր, Ալամեան կ'վաճառէ նաև Գարագուլագի պաղ ջուր, լիմոնատ, և զանազան ընտիր օշարակներ։

ԷՔԻԹԱՊԼ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ
[illegible]

ՆԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 339 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐՔ.

Աշխարհիս վրայ գտնուող ամբողջ կենաց ապահովագր. ընկերութեանց մէջ
ԷՔԻԹԱՊԼ ամենէն աւելի յաւելուածական ապահովութեան ֆոնտ ունի.
ԷՔԻԹԱՊԼ ամենէն չատ [illegible] ունի.
ԷՔԻԹԱՊԼի տարեկան նոր գործառնութիւնք էն մեծ գումարը կ'ներկայացնեն.
[Այս ընկերութիւն, ինքն իր գլխուն, Ֆրանսայի ամբողջ ընկերութեանց գրեթէ ԵՌԱՊԱՏԻԿԸ գործ կ'ընէ։
Գործակատար ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Պ-հճէ-Գափու, [illegible] խան թիւ 20, 21 և 22
Ընկերութեան [illegible]
Լոնտոն, ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱ
Բարիզ, ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և Միջերկրական [illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ամասիա	3500	Թեպսա	2500
Թամսէս	3500	Մարէոթիս	2500
Մէմֆիս	3500	Նեբոթա	2500
Անթիոքիա	3000	Բեթոս	2250
Ալփօր	3000	Օսիրիս	2250
Անտրոս	3000	Սֆինքս	2000
Օլաճներ	3550	Կոլոսսոս	1500
Պալոս	3750	[illegible]	1500

«Թիպա» չոգ. Նաւ. Փրատն ամսոյս դէպ ի 14ին Լիվըրփուլէն հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։
Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և Ընկ Ռ. [illegible] խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
34 Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրփուլ

ՕԹԷԼ ԲՐՈԹԻ

ՏՆՕՐԷՆ՝ ՅՊՐՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԱՊԵԱՆ
Բույուք [illegible] 1ին

Ի Գնալը, տեսարան ծովուն վրայ, Պարտէզներու մէջ. Ծովու բաղնիք, և լօգանք։ Ընտիր խոհանոց, կերակուրք՝ թէ՛ արեւելեան, թէ եւրոպական։ Կահաւորեալ սալոն, պիլարտոյով և դաշնակով։ Ննջարանք կանոնաւոր և մաքուր։ Գիները չափաւոր։ Թէ՛ առանձինն, թէ ընտանիքով եկողներու ամէն դիւրութիւնք կ'ընծայուին։ 30—27

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
««ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»»Ի
Բնակիչներուն Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշւով։

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐԷՆ կ'խնդրուի թղթին միայն մէ՛կ երեսին վրայ գրել։ Երկու երեսի վրայ գրուածները մեծ դժուարութիւն եւ յապաղում կ'պատճառեն։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10. Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իրիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած Նամակ և այլ գրութիւնք ետ չեն դարձուիր։

ԱՏՊԱՆԱՏԵՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐԻ [illegible] Nº 23, 25, [illegible]

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (52)

ԱՐՍԷՆ ՀՈՒՍԷ

ՄԵՂԱՒՈՐՈՒՀԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ը
ՕՊԷՐԻՆ

Տաֆնէ համբուրեց Օպէրինի երեսն, որ ցատքեց և աններեւոյթ եղաւ մացառներուն մէջ։

—Գեղանի՞ է, ըսաւ Տաֆնէ հիացմամբ, ո՜րչափ քաղցր բան է տասն և հինգ տարեկան ըլլալ։

—Քերթողն, որ իր տարփուհիին երեսը կ'նայէր, զարհուրեցաւ անոր յանկարծ տժգունիլը տեսնելով։

Թէոֆիլի հաճելի ըլլալու համար, դղեակին մատակարարին կինն հրաման տուաւ Օպէրինի որ պարտէզին մէջ զբօսնու։ Ամէն օր նրբակազմ աղջիկն ուրախ զուարթ կ'վազվռտէր, թիթեռնիկները կ'հալածէր, մարգարտածաղիկ կ'ժողվէր եւ խեցիներ կը փնտռէր։ Թէոֆիլ գիտէր անոր գալու ժամը, աչքէն չէր հեռացներ զայն. յաճախ իր ուշադրութիւնը կ'գրաւէր Տաֆնէ որ չրջակայքը կ'թափառէր և տարօրինակ ակնարկներ կ'արձակէր Օպէրինի վրայ։ Երբ իրիկուան իր խորհրդաւոր քօղը կ'տարածէր և հովը ծաղկանց բոյրը կ'թօթափէր, Թէոֆիլ Տաֆնէի վրայ կ'մտածէր, և մարմինը կ'խեղդէր հոգին. բայց երբ գիշերը կ'անցնէր, մարմինը կ'քնանար և հոգին կ'արթննար. երբ գիշերն անցնէր, Թէոֆիլ կ'փախչէր Տաֆնէէն և Օպէրինի կապոյտ աչքերուն վրայ կ'երազէր։ Հոգւոյն ուրախութիւնը կ'հետեւէր մարմնոյն ուրախութեան։

Այս միջոցին էր որ տարփահար Մուսա մը ներշնչեց անոր այնպիսի տաղեր ուր սէրը բուռն հառաչներ ունի. սքանչելի եւ վայրի ներդաշնակութեամբ եւ չինական բուրմամբ լի տաղեր են անոնք։

Ե.

Գեղեցիկ օրուան մ'իրիկունը, Թէոֆիլ և Տաֆնէ նստած էին պորմին աղբիւրին առջեւ. լռութեամբ մտիկ կ'ընէին սուր ձայնը կեռնեխի մը որ թառած էր իրենց վերև ծառի մը վրայ, և աչերով կ'հետեւէին ջուրին խոխոջուն ընթացքին, երբ Օպէրին եկաւ անոնց ոտքերուն քով ինկաւ. հէք աղջիկը բոլորովին զարհուրած էր, զի կ'փախչէր գամփռի մը ձեռքէն, որ իր շղթան խզած էր և ուրախութեամբ կ'ցատկռտէր անոր չուրջը։

—Ի՞նչ ունիս, գեղանիս, հարցուց Տաֆնէ իր գիրկը նստեցնելով զայն։

—Կ'վախնամ սա շունէն որ զիս խոտերուն մէջ պտտեցուց։

Գամփռը կ'գգուէր զԹէոֆիլ։

—Շունը վտանգաւոր չէ, չուտիկ, զուարթութենէն քեզ հետ գզուըտեր է,

Օպէրին փախաւ Տաֆնէի թեւերուն մէջէն, և ծնկան վրայ եկաւ յասմիկներու թաւուտքի մը մօտ։

—Ինծմէ՞ կ'փախչիս, Օպէրին։

Աղջիկն, ոգեպառ, ձեռքերուն վրայ կրթնեցաւ և իր վարդագոյն բերանն աղբիւրին մէջ թրջեց. բայց խոտերուն վրայ ձեռքերը սահեցան և ինկաւ. Թէոֆիլ անոր քով վազեց և վեր վերցուց զայն։ Տաֆնէ որ տեսած էր իր տարփաւորին յանկարծակի յուզումն, ուզեց անոր թեւերէն կորզել զՕպէրին։ Թէոֆիլ դէմ կեցաւ, և տարօրինակ պայքար մը տեղի ունեցաւ։

Այդ միջոցին, անհոգն Օպէրին ամպերուն անցնիլը կ'դիտէր։

Գիշերը, մեղաւորուհին կարծելով թէ Թէոֆիլ կ'քնանար, փութով իր չրջազգեստն հագաւ և դուրս ելաւ։ Թէոֆիլ, որ չէր քնանար, սանդուխին մէջ Տաֆնէի աններեւոյթ ըլլալը տեսաւ. կէս գիշերին, այդ յանկարծական փախուստ մեծ զարմացման մէջ ձգեց զայն. պատճառն որոնեց, բայց չկրցաւ գտնել. իր մտատանջութեան մէջ, պատուհան վազեց տեսնելու համար թէ Տաֆնէ ո՞ր ճամբան պիտի բռնէր. լճակին ուռենիներուն մէջ տեսաւ անոր սպիտակ ստուերը. չարաչուք գաղափար մը պաշարեց իր միտքը. բայց ստուերն իր ճամբան փոխեց, և փութով հեռացաւ լճակէն զոր լուսինը արծաթի պէս կ'փայլեցնէր։ Թէոֆիլ, մինչ մտահոգ, պորմէն վար իջաւ, և գնաց Տաֆնէի ետեւէն զոր մինչ հեռուէն կ'տեսնէր։ Տաֆնէ արագաքայլ կ'յառաջանար դէպի գիւղ. առուակն որ պարտաստանին կ'ծառայէր իբրեւ սահման, քանի մ'երկվայրկեան կեցուց զայն. Տաֆնէ անցաւ անկէ և մտաւ ճամբու մը մէջ որ ծաղկած հաճարներու մեծ արտի մը մէջէն կ'անցնէր։

—Ո՞ւր կ'երթայ, ո՞ւր կ'երթայ, կ'ըսէր Թէոֆիլ, որ իր յուզեալ ձեռքով հասկերը կ'պառկեցնէր։

Անդադար կ' դիտէր զայն կեռասենիներուն և խնձորենիներուն մէջէն նշմարեց ջաղացին հիւղակը. սոսկա իրեն համար փայլակ մ'եղաւ։

—Տաֆնէ կախարդութեան կ'հաւատայ, ըսաւ, կախարդուհին տեսնելու կ'երթայ։

Երբ Տաֆնէ հիւղակին առջեւ հասաւ, ջաղացը դանէն դուրս կ'ելնէր։ Թէոֆիլ ծառի մ'ետին պահուըտեցաւ և անյագաբար մտիկ ըրաւ. բայց կցկըտուր խօսքեր միայն կրցաւ ըմբռնել։

—Այսքան ուշ ատե՞ն դուրս կելլէք, սիրելի պառաւս։

—Սուրբ Աստուածամայր, ո՜րչափ վախցուցիք զիս, ո՜հ, կ'ճանչեմ զձեզ. դղեակին գեղանի կինն էք։

—Ո՞ւր կերթաք այս ժամուս։

—Ո՞ւր կերթամ, ո՞ւր կերթամ, ա՛լ մի՛ հարցնէք, գեղանիս։ Գիտցէք միայն թէ երբեք հոս չեմ կենար երբ կէս գիշեր զարնէ։

Լուսնի լուսով, Թէոֆիլ վայրագ ուրախութիւն մը նշմարեց Տաֆնէի երեսին վրայ։

—Եւ մինչե՞ւ կ'թողուք Օպէրինը։

Ջաղացը ցոյց տուաւ հիւղակին բանալին։

—Եթէ դժբաղդութիւն մը պատահի՞ այդ հէք աղջկան։

—Աստուած կ'հսկէ հրեշտակներուն վրայ և սատանայէն չեմ վախնար։

Կախարդուհին զուարթ էր։

—Ո՛չ, վախ չունիմ սատանայէն. բայց դուք ալ, գեղանի տիկինս, ի՞նչ պատճառաւ այս ժամուս հոս կ'գըտնուիք։

—Գիշերը կուգամ, վասն զի չեմ համարձակիր ցերեկին գալ. ձեզ կը դիմեմ, ինծ ըմպելի մը պէտք է երիտասարդանալու համար։

—Վաղն, եթէ ցօղն առատ ըլլայ, խոտեր պիտի քաղեմ և կէս օր չեղած . . . ։

Տերեւներու խշրտոց մը արգելք եղաւ Թէոֆիլի՝ ջաղացին միւս խօսքերն ալ լսելու, որ իսկոյն խոնարհութիւն ըրաւ Տաֆնէի և ցանկապատի մը մէջ աններեւոյթ եղաւ։

Մեղաւորուհին, երկար բարակ դիտելէ յետոյ հիւղակը, ետ դարձաւ մրմռալով.

—Ո՜րչափ գեղանի է, ո՜րչափ գեղեցիկ է Օպէրին։

Թէոֆիլ խոտոր ճամբայ մը բռնեց և սկսաւ վազել անկէ առաջ պորմ հասնելու համար։ Երբ Տաֆնէ վերադարձաւ, Թէոֆիլ քնանալ ձեւացուց և ձեռքն աչքին վրայ դրաւ գաղտագողի դիտելու համար։

Տաֆնէ լռիկ յառաջացաւ անկողնին մօտ, և Թէոֆիլի քնացած ըլլալն ստուգեց։

—Գեղանի՞ է, ըսաւ դարձեալ։

Մեկնոցն աթոռի մը կռնակին վըրայ նետեց. իր սեննակի անցաւ և հայելւոյն մօտեցաւ լամպար ի ձեռին։

—Եւ ե՛ս տգեղ եմ։

Իր պատկերը դիտեց անսահման անձկութեամբ ։

—Ո՛վ իմ գաղտակրափայլ գեղեցիկ աչքերս, այլեւս չէք փայլիր։

Եւ սրբեց իր արտասուաթոր արտեւանունքները։

—Ո՛վ իմ բերանս, ի՞նչ դժնեայ ժպիտ կ'ձեւացնես, ո՜վ իմ այտերս, ի՞նչ կապարի գոյներ սքօղեր են ձեր վարդերը, ո՛վ իմ ճակատս, ի՞նչ տըխուր կնճիռներ գծած են քու մարմարեայ մակերեւոյթդ։

Տաֆնէ իր կայնուածքին դիրքը փոխեց։

—Տգե՛ղ եմ, մինչ տգեղ, ըսաւ մոլեգնութեամբ։

Ցասմահատութեամբ հայելին ձեռքն առաւ։

—Ի՞նչու համար դեռ նայիմ։

Հայելին պատուհանէն դուրս նետեց։

—Այլ ես պիտի չտեսնեմ ինքզինքս։

Թէոֆիլի անկողնոյն քով վերադարձաւ։

—Ո՛վ տէր Աստուած, մէկ ժամ, միա՛յն մէկ ժամ այդ աղջկան պէս գեղանի ըլլալու համար յանձն կ'առնեմ տարի մը դժոխք երթալ։

Տաֆնէի տառապանքը Թէոֆիլի հոգւոյն ազդեց. մեղքցաւ անոր վրայ։

—Բայց ես ալ, ըսաւ Թէոֆիլ, ո՞չ ապաքէն իմ բանաստեղծութիւնս կորուսի, ինչպէս նա կորսնցուց իր գեղեցկութիւնը։

Շար.